

Sygn. akt *IV U 84/21*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2021 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSR del. do SO Beata Bury

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Pokrzywa

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2021 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **Ł. S.**

przy udziale (...) **w R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o ustalenie podstawy wymiaru zasiłku chorobowego

na skutek odwołania Ł. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 31.07.2020 r. znak (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od wnioskodawcy Ł. S. na rzecz organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 180 zł (słownie: sto osiemdziesiąt złotych 0/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.-

Sygn. akt IV U 84/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 8 marca 2021 roku

Decyzją z dnia 31 lipca 2020 r. nr (...) ZUS Oddział w R. ustalił podstawę wymiaru zasiłku chorobowego Ł. S. po ustaniu zatrudnienia:

- za maj 2020 r. – 5.198,58 zł,

- za okres od 1 czerwca 2020 r. do 5 lipca 2020 r. - 5.331,47 zł

na podstawie art. 36 ust. 1, art. 42 ust. 1 i art. 46 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2020 r., poz. 870).

W odwołaniu od powyższej decyzji Ł. S. wniósł o jej zmianę poprzez ponowne obliczenie wartości podstawy wymiaru zasiłku, zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego oraz zastosowanie się do pozostałych przepisów powyższej ustawy, w tym w szczególności

art. 43. Ponadto, wniósł o dokonanie wyrównania wypłaconej dotychczas, nieprawidłowo obliczonej kwoty zasiłku chorobowego, wraz z odsetkami ustawowymi. Zdaniem skarżącego, organ rentowy w sposób nieprawidłowy obniżył podstawę wymiaru zasiłku chorobowego, a należało ją obliczyć na podstawie średniej arytmetycznej wynagrodzenia zasadniczego za okres ostatnich 12 miesięcy poprzedzających wystąpienie niezdolności do pracy - zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego. Tymczasem zastosowany został art. 46 ustawy, zgodnie z którym, podstawa wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie może być wyższa niż kwota wynosząca 100% przeciętnego wynagrodzenia. W wyjaśnieniach wskazał, iż podstawę wymiaru zasiłku oblicza się na dzień, w którym ubezpieczony nabył prawo do tego zasiłku, tj. w dniu 25 kwietnia i że na ten dzień był ubezpieczony, zatem art. 46 ustawy nie ma zastosowania, a podstawa wymiaru zasiłku chorobowego powinna wynosić (zgodnie z ustaleniami pracodawcy przekazanymi do ZUS) 9.132,52 zł. Następnie przywołał art. 43 wskazanej ustawy, który stanowi gwarancję niezmiennej wysokości postawy wymiaru zasiłku. Skarżący podawał, że samo przeniesienie ciężaru wypłaty zasiłku, nie zmienia faktu, iż podstawę wymiaru zasiłku ustala się raz, na dzień, w którym ubezpieczony nabył prawo, zatem przepis art. 46 wyżej wskazanej ustawy nie ma zastosowania. Przytoczył wyrok SN z 14.9.2016 r. (II UK 329/15), z którego wynika, że raz ustalonego zasiłku nie ustala się na nowo, co stanowić ma gwarancję stałości dochodów wobec braku możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Gwarancja stałości zasiłku chorobowego jest wprost skorelowana z wysokością wynagrodzenia zasadniczego, od którego odprowadzana jest składka chorobowa, proporcjonalna do tego wynagrodzenia. SN wskazał, że w czasie trwania okresu zasiłkowego, wysokość zasiłku, do którego prawo powstało w czasie ubezpieczenia, nie może podlegać weryfikacji z powodu krótkotrwałego ustania tytułu ubezpieczenia w trakcie jego nieprzerwanego pobierania. Zasadą jest stabilność wysokości zasiłku chorobowego, skoro tylko w jednym wypadku przewiduje się jej korektę (por. art. 40 i art. 48 ust. 2 ustawy). Rozstrzygając, czy w razie ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego ze względu na zawieszenie działalności gospodarczej podstawa wymiaru zasiłku powinna doznać ograniczenia i nie przewyższać kwoty przeciętnego wynagrodzenia, zgodnie z art. 46 w związku z 48 ust. 2 ustawy, czy też - na podstawie art. 43 w związku z 48 ust. 2 ustawy, SN przyjął, że powinna to być wartość niezmienna, ustalona wcześniej na podstawie przychodu z jednego miesiąca ubezpieczenia. Należy uznać za prawidłowe zastosowanie art. 43 ustawy, w każdym wypadku, gdy niezdolność do pracy była w rozumieniu tego przepisu nieprzerwana i powstała w czasie ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 ustawy), co określa się jako utrwalenie wartości zasiłku chorobowego.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS O/R. wniósł o oddalenie odwołania w całości, podtrzymując dotychczas prezentowaną argumentację. Wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Organ wskazał, że przepis art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie zarówno do niezdolności do pracy powstałej w czasie zatrudnienia, jak i po jego ustaniu, a potwierdzeniem takiego zapatrywania jest stanowisko SN zawarte m.in. w wyroku z dnia 7.4.2009 r. (I UK 337/08) i w postanowieniu z 16.5.2019 r. (I UK 278/18).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Ł. S. od 2 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2020 r. był zatrudniony w (...) w R..

W dniu 23 marca 2020 r. stał się niezdolny do pracy z powodu choroby, a okres ten trwał nieprzerwanie do dnia 5 lipca 2020 r.

W okresie od 23 marca do 24 kwietnia 2020 r. ww. pobierał wynagrodzenie chorobowe, a od dnia 25 kwietnia do dnia 30 kwietnia 2020 r. – zasiłek chorobowy (do chwili ustania zatrudnienia). Po ustaniu zatrudnienia dalszą wypłatę świadczenia przejął ZUS O/R..

Podstawa wymiaru zasiłku chorobowego dla wnioskodawcy została ustalona przez organ rentowy z uwzględnieniem wynagrodzenia i premii za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających niezdolność do pracy, tj. od marca 2019 r. do lutego 2020 r. i wynosiła 7.880,46 zł. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wnioskodawcy z okresu 12 miesięcy wynosi 9.132,52 zł i jest to podstawa wymiaru zasiłku chorobowego ustalona z zastosowaniem art. 43 ustawy zasiłkowej.

W piśmie z 16 lipca 2020 r. wnioskodawca wystąpił o ponowne ustalenie podstawy wymiaru zasiłku chorobowego.

Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego wnioskodawcy po ustaniu zatrudnienia z zastosowaniem art. 43 ustawy zasiłkowej stanowi kwota 7.880,46 zł (9.132,52 zł – 13,71%).

Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego wnioskodawcy z pominięciem powyższej regulacji stanowi kwota 5.198,58 zł za okres maja 2020 r. i 5.331,47 zł za okres od 1 czerwca do 5 lipca 2020 r. (nie może być ona wyższa niż 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia).

(dowód: akta organu rentowego, dokumentacja zalegająca w aktach sprawy)

Powyższy stan faktyczny, w istocie bezsporny pomiędzy stronami, Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowaną i tym samym wiarygodną dokumentację złożoną w aktach organu rentowego.

Aspekt wiarygodności posiadają ujawnione w toku postępowania dowody z dokumentów. Ich treść i autentyczność nie budzi wątpliwości, stanowiąc odzwierciedlenie stanu rzeczywistego.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności sąd orzekający prezentuje stanowisko, że sprawy dotyczące ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego należą do właściwości rzeczowej sądów okręgowych, albowiem nie są to sprawy o zasiłek chorobowy w rozumieniu art. 477⁸§ 2 pkt 2 KPC. W wyroku z 12.3.2009 r. (II UK 273/08) SN wskazał, że należą również do nich sprawy, w których organ ubezpieczeń społecznych kwestionuje wysokość zasiłku chorobowego wypłaconego przez płatnika w decyzji zobowiązującej go do złożenia dokumentów korygujących.

Odwołanie wnioskodawcy Ł. S. podlegało oddaleniu.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 25.6.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2020 r., poz. 870 - dalej: „ustawa zasiłkowa”), podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy. Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ustala się z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego u płatnika składek w okresie nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, w trakcie którego powstała niezdolność do pracy.

Podstawy wymiaru zasiłku nie ustala się na nowo, jeżeli między okresami pobierania zasiłków zarówno tego samego rodzaju, jak i innego rodzaju nie było przerwy albo przerwa była krótsza niż 3 miesiące kalendarzowe (art. 43 ustawy zasiłkowej).

Z art. 46 ust. 1 ww. ustawy wynika, że podstawa wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie może być wyższa niż kwota wynosząca 100% przeciętnego wynagrodzenia.

Odnosząc się argumentacji skarżącego, należy przypomnieć, że wnioskodawca zarzucał w odwołaniu, że podstawa wymiaru jego zasiłku chorobowego powinna zostać obliczona na podstawie średniej arytmetycznej wynagrodzenia zasadniczego za okres ostatnich 12 miesięcy poprzedzających wystąpienie niezdolności do pracy, tj. zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Według wnioskodawcy znaczenie powinna mieć data nabycia prawa do zasiłku, tzn., jeżeli nabycie prawa do zasiłku nastąpiło w czasie zatrudnienia (tak jak w przypadku wnioskodawcy), to do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie powinna mieć zastosowania regulacja z art. 46 ustawy zasiłkowej.

Pogląd ten jest nieuprawniony.

Przepis art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie zarówno do niezdolności do pracy powstałej w czasie zatrudnienia, jak i po jego ustaniu, a potwierdzeniem takiego zapatrywania jest stanowisko SN zawarte m.in. w wyroku z dnia 7.4.2009 r. (I UK 337/08), zgodnie z którym, ograniczenie wysokości podstawy obliczania zasiłku chorobowego wynikającego z art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie także wówczas, gdy okres zasiłkowy rozpoczął się w czasie trwania zatrudnienia. Powyższe stanowisko jest utrwalone, co zostało potwierdzone w jednym z najnowszych orzeczeń. W postanowieniu z 16.5.2019 r. (I UK 278/18) SN wskazał, że w myśl zasady *lege non distingente* art. 46 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ma zastosowanie do wszelkich okresów pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia. W szczególności wykładnia językowo-logiczna nie pozwala na postawienie tezy, że ograniczenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego uregulowane w tym przepisie ma miejsce tylko wówczas, gdy prawo do zasiłku powstało po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a nie ma zastosowania w takiej sytuacji, gdy prawo powstało w czasie trwania tytułu ubezpieczenia i obejmuje również okres po jego ustaniu. Zasada ustalania wysokości zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem (art. 36) nie ulega zmianie w odniesieniu do okresu zasiłkowego przypadającego po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a w tym przypadku po ustaniu stosunku pracy. W art. 46 określona została jedynie górna granica wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego. Granicę tę stanowi kwota wynosząca 100% przeciętnego wynagrodzenia ustalanego dla celów emerytalnych. W myśl zasady *lege non distingente*, art. 46 ustawy zasiłkowej ma zastosowanie do wszelkich okresów pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia. W szczególności wykładnia językowo-logiczna nie pozwala na postawienie tezy, że ograniczenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku chorobowego uregulowane w tym przepisie ma miejsce tylko wówczas, gdy prawo do zasiłku powstało po ustaniu tytułu ubezpieczenia, a nie ma zastosowania w takiej sytuacji, gdy prawo powstało w czasie trwania tytułu ubezpieczenia i obejmuje również okres po jego ustaniu. Zasadą jest, że zasiłek chorobowy pełni funkcję rekompensującą utratę zarobku. Taką funkcję zasiłku chorobowego zaakcentował SN m.in. w wyroku z 5.4.2005 r. (I UK 372/04). Nie budzi zatem wątpliwości powiązanie prawa do zasiłku z utratą wynagrodzenia za pracę na skutek niezdolności do niej. Po ustaniu zatrudnienia pracownik nie pracuje, nie nabywa zatem prawa do wynagrodzenia. Co do zasady, nie ma więc podstaw do rekompensaty utraconego wynagrodzenia, gdyż utrata zarobku następuje w tym okresie nie na skutek choroby, lecz ustania zatrudnienia. Ustawodawca przewidział jednak (ze względów społecznych) prawo do zasiłku również w okresie po ustaniu zatrudnienia. Jest to jednak prawo o charakterze wyjątkowym. Nie ma postaw do zakwestionowania, ze względów aksjologicznych, zróżnicowania wysokości zasiłku chorobowego, w zależności od tego czy przypada on na okres trwania ubezpieczenia, czy na okres po jego ustaniu. Odpadnięcie funkcji kompensacyjnej zasiłku w odniesieniu do okresu po ustaniu zatrudnienia stanowi dostateczną podstawę do zróżnicowania (obniżenia w niektórych przypadkach) wysokości zasiłku. Cecha różnicująca, a mianowicie pozostawanie lub niepozostawanie w okresie ubezpieczenia, musi być uznana za relewantną (z uzasadnienia do postanowienie SN z 16.5.2019 r.). Pogląd wyrażony w wyroku z 7.4.2009 r. został następnie powtórzony przez SN w wyroku z 30.9.2009 r. (II UK 34/09). Linię orzeczniczą można zatem uznać za utrwaloną i nie ma przekonujących argumentów aksjologicznych do jej zmiany.

Orzeczenie SN z 2016 r., na które powołuje się skarżący, dotyczyło odmiennego stanu faktycznego, a jego główną okolicznością było odniesienie się do „krótkotrwałego ustania tytułu ubezpieczenia w trakcie jego nieprzerwanego pobierania”. Rozstrzygając, czy w razie ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego ze względu na zawieszenie działalności gospodarczej podstawa wymiaru zasiłku powinna doznać ograniczenia i nie przewyższać kwoty przeciętnego wynagrodzenia, zgodnie z art. 46 w związku z 48 ust. 2 ustawy, czy też - na podstawie art. 43 w związku z 48 ust. 2 ustawy, SN przyjął, że powinna to być wartość niezmienna, ustalona wcześniej na podstawie przychodu z jednego miesiąca ubezpieczenia. Stan ten nie przekłada się jednak na status wnioskodawcy, albowiem dotyczy osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. Dodatkowo, odnosząc się - z kolei - do wyroku SO w Siedlcach z 24.1.2018 r. (IV Ua 25/17), należy zwrócić uwagę, że wyrok ten został wydany zanim pojawiła się regulacja art. 48a ustawy zasiłkowej. W konsekwencji, powołane przez skarżącego orzeczenia nie wytrzymały konfrontacji z ww. wyrokami SN z 2009 r. i 2019 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC, oddalił odwołanie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 KPC w zw. z art. 108 KPC i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).